

Pas op voor het stapelen van problemen in gezinshuizen

Opinie

Peer van der Helm en Anna Dekker

12-10-17

Recent onderzoek van Hogeschool Leiden in gezinshuizen van Gezinshuis.com heeft aangetoond dat kinderen en jongeren een open leefklimaat ervaren (Dekker, Van der Niet, & Van der Helm, 2017). In veel gezinshuizen is er zelfs sprake van een positiever leefklimaat dan in residentiële instellingen (zowel open als gesloten jeugdzorg). Deze bevindingen zijn belangrijk, omdat een open leefklimaat belangrijk is voor de groei en ontwikkeling van kinderen. Uit een toename van de in-huis-plaatsingen blijkt dat gemeenten kwetsbare kinderen met een complexe zorg- en hulpvraag steeds vaker in gezinshuizen plaatsen, in plaats van in residentiële instellingen (CBS, 2017). Deze goede ontwikkeling heeft echter wel een keerzijde, omdat een gezinshuis als micro-samenleving een beperkte opvangcapaciteit heeft. Als er zich te veel problemen concentreren komt het gezinshuisklimaat onder druk te staan en dat eindigt niet zelden in doorplaatsing, met alle negatieve gevolgen van dien.

Binnen gezinshuizen wordt vaak gekeken of een nieuw kind past binnen de setting. Dit wordt 'matching' genoemd. Een gezinshuis is echter geen eiland, maar een systeem waarbinnen bewoners en buitenwereld elkaar iedere dag beïnvloeden, we noemen dat 'transactionele processen': het kind doet iets met de gezinshuisouders en de andere kinderen en die doen weer iets met het gedrag van het kind, we zien het als een systeem (inclusief de dragende banden buitenshuis). Daarom is het heel belangrijk om naar de draaglast van het systeem te kijken. Die balans is misschien nog belangrijker dan de matching.

Uit onderzoek naar de werkbeleving van gezinshuisouders blijkt dat veel gezinshuisouders een groot hart hebben, stevig in hun schoenen staan en zeer gemotiveerd zijn. Daarnaast geven ze wel aan dat er onder andere rondom plaatsingen aandachtspunten zijn (Dekker, Van der Niet, & Van der Helm, 2017). Zo komt het voor dat ouders zich onder druk voelen staan om 'aangeboden kinderen' te accepteren, soms zelfs midden in de nacht. Soms vertonen kinderen – eenmaal geplaatst - problematischer gedrag dan vooraf bekend was. Hierdoor kan het sociale systeem dusdanig 'worden op geschud', waardoor het gezinshuisklimaat onder druk komt te staan. Tot slot vormen financiële overwegingen soms ook een prikkel om een kind op te nemen in het gezinshuis. Al met al is het belangrijk om voorafgaand aan en na plaatsing van een kind in een gezinshuis oog te hebben voor de invloed van de plaatsing op het gehele gezinshuissysteem.

Het is dus belangrijk dat gezinshuisouders samen met de zorgorganisaties en andere betrokkenen (zoals formulemanagers van Gezinshuis.com) goed hun eigen grenzen bewaken. Dit kan door te kijken naar de zorgzwaarte van het systeem als geheel. Die zorgzwaarte heeft verband met wat kinderen eerder in hun leven hebben meegemaakt. We noemen dat 'ACEs' (Adverse Childhood Experiences), oftewel nare, vaak traumatiserende dingen die kinderen in hun verleden hebben meegemaakt. Hoe meer van die nare dingen, hoe groter de zorgzwaarte en hoe meer gedrags- en andere problemen zich voordoen (zie bijvoorbeeld onderzoek van de Amerikaanse onderzoekster Mc. Laughlin). Het gaat dus niet alleen om de match, maar juist om de optelsom in het systeem.

Hoeveel ACEs kan een gezinshuissysteem aan? Dat weten we niet en daar gaan we onderzoek naar doen. In de tussentijd is het voor gezinshuisouders belangrijk om het aantal ACEs in de gaten te houden en niet op te laten lopen. Soms heeft een kind al zoveel ACEs verzameld dat dat al genoeg is. We noemen dat dan 1 op 1 begeleiding. Een tweede kind met ACEs kan er dan al niet meer bij, zo blijkt uit de praktijk. Er is een vragenlijstje* dat onder meer door TNO en Augeo is ontwikkeld dat ACEs telt, die gaat over misbruik, verwaarlozing en mishandeling. Maar wat voor gezinshuis kinderen vooral ontbreekt in deze screening, is het aantal doorplaatsingen dat ze al achter de rug hebben: zonder dat daar wetenschappelijk onderzoek aan ten grondslag ligt telt iedere nieuwe uit- of inhuishuiscplaatsing in onze visie als een ACE.

Wanneer gezinshuisouders twijfelen kunnen ze altijd voor onafhankelijk advies terecht bij de helpdesk van gezinshuis.com.

Contact:

Peer van der Helm

E-mail: helm.vd.p@hsleiden.nl

Telefoon: 06 4813 1337